

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžf/38/2014
Identifikačné číslo spisu:	7014200208
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7014200208.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Kláštorňa, s.r.o., so sídlom Jantárová 30, Košice, IČO: 35 736 216, zast. advokátom: JUDr. Marek Radačovský, so sídlom Žriedlová 3, Košice, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Lazovná 63, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/570621/2013 zo dňa 27.11.2013, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/30/2014-59 zo dňa 13. marca 2014, jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/30/2014-59 zo dňa 13. marca 2014 p o t v r d z u j e.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Košiciach napadnutým uznesením podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

V odôvodnení uznesenia krajský súd vychádzal z obsahu ustanovenia § 138 ods. 1 O.s.p., ktoré umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov iba v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov podáva účastník konania, preto v tejto časti nesie dôkazné bremeno, teda má povinnosť tvrdenia, ako aj povinnosť preukázania svojich tvrdení. Návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov podal žalobca až po tom, ako mu bola doručená výzva prvostupňového súdu na zaplatenie súdneho poplatku zo dňa 24.02.2014 vo výške 70 eur (položka 10a/sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaca prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch). Žalobca

ako právnická osoba vznikol za účelom podnikania. Nepriaznivá finančná situácia je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním súvisiaca. Ak by nepriaznivá finančná situácia bola dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika na štát, čo je neprípustné. Prvostupňový súd posúdil majetkovú situáciu žalobcu s prihliadnutím na všetky záväzky spoločnosti, výšku imania a hodnotu majetku, ktorý spoločnosť vlastní. Z výpisu z obchodného registra súd zistil, že majetok žalobcu - základné imanie s rozsahom splatnosti je 6.638.785 eur, ktorý žalobca vlastní a výška súdneho poplatku 70 eur nepredstavuje tak vysokú sumu, ktorú by nebol schopný uhradiť bez toho, aby došlo k vážnemu znemožneniu jeho podnikania. Prvostupňový súd nepovažoval za potrebné vysporiadať sa s otázkou, či ide u žalobcu o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, pretože bolo preukázané, že nespĺňa jednu zo zákonných podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov a to nepriaznivú finančnú, resp. majetkovú situáciu.

Krajský súd v dôvodoch rozhodnutia poukázal aj na obdobný právny názor obsiahnutý v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžf/53/2013.

II.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p., napádajúc, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Žalobca má za to, že sú tu dôvody pre jeho oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko svoju žiadosť riadne odôvodnil.

Petitom odvolania žalobca navrhuje, aby odvolací súd uznesenie krajského súdu zmenil tak, že žalobcovi prizná oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, alternatívne, aby uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil späť na ďalšie konanie.

Žalobca uviedol, že je irelevantné, či účastník ako žiadateľ o oslobodenie od súdnych poplatkov je fyzickou alebo právnickou osobou. Má za to, že krajský súd nedostatočne preskúmal a vyhodnotil majetkové pomery žalobcu a tým dospel k nesprávnym záverom, keďže nedostatočne zistil skutkový stav. Skutočnosti o majetkových pomeroch krajský súd vyhodnocoval len z návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov spolu s vyplneným tlačivom pre dokladovanie pomerov účastníka konania, to však nepovažuje za dostačujúci dôkazný prostriedok na preukázanie pomerov účastníka. V tlačive nebolo možné reálne vymenovať všetkých veriteľov a všetky záväzky. Súd si nevyžiadal doplniť ďalšie doklady preukazujúce majetkové pomery účastníka.

Žalobca sa nachádza v zlej finančnej situácii, ktorá bola spôsobená najmä pohľadávkou Daňového úradu Žilina, ktorá mala vzniknúť koncom roka 2013 ako povinnosť uhradiť rozdiel na DPH spolu vo výške 1.177.861,30 eur. Platobná neschopnosť žalobcu vyplýva z existencie viac ako jedného veriteľa, ako aj existencie viac ako jedného peňažného záväzku 30 dní po lehote splatnosti. Rovnako na strane žalobcu došlo k zablokovaniu účtov a teda nedisponuje schopnosťou uhradiť súdne poplatky. Tiež bolo voči žalobcovi začaté reštrukturalizačné konanie uznesením sp. zn. 26R/1/2014.

Ďalej žalobca uviedol, že krajský súd vôbec neskúmal, či ide u žalobcu o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva a keďže má za to, že splnil zákonnú podmienku preukázania nepriaznivých pomerov žalobcu, súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie.

K odvolaniu priložil žalobca fotokópiu daňového priznania k dani z príjmov za rok 2012, fotokópie výpisov z účtu ku dňu 28.2.2014 a výkaz ziskov a strát ku dňu 31.12.2013.

III.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v

odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Os.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné vyhovieť.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/570621/2013 zo dňa 27.11.2013, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu o vyrubení rozdielu dane z pridanej hodnoty žalobcovi za zdaňovacie obdobie apríl 2010.

Žalobca nezaplatil súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, preto ho krajský súd výzvou zo dňa 17.02.2014 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok za žalobu v sume 70 Eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „ZSP“).

Uvedená výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola právnomu zástupcovi žalobcu doručená dňa 05.03.2014.

Na túto výzvu právny zástupca žalobcu reagoval návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov doručeným krajskému súdu dňa 05.03.2014 v ktorom uviedol, že žalobca je platobne neschopný, pretože má viac ako jedného veriteľa, ako aj existenciu viac ako jedného peňažného záväzku 30 dní po lehote splatnosti. Rovnako na strane žalobcu došlo k zablokovaniu bankových účtov a teda nedisponuje schopnosťou uhradiť vyrubené súdne poplatky. Spolu s návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov zaslal žalobca súdu tlačivo pre deklarovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 O.s.p.). V ňom uviedol zoznam veriteľov (celkom 6), kde je viac ako 30 dní v omeškaní s plnením, ďalej zostatok na účte žalobcu v W., a.s., vo výške mínus 115,19 eur, stav hotovosti žalobcu v čase podania návrhu na oslobodenie vo výške 150 eur, majetok žalobcu - nehnuteľné veci a to zastavané plochy a nádvoría, parc. č. 2413/24, 2413/25, 2413/32, 2413/33, 2413/34, 2413/35, k.ú. T., nachádzajúce sa na LV č. XXXX v trhovej cene 76.200 eur, ďalej orná pôda, parc. č. 808/7, k.ú. X., nachádzajúce sa na LV č. XXX, v trhovej cene 22.432,90 eur, ďalej orná pôda, parc. č. 808/10, k.ú. X., nachádzajúce sa na LV č. XXX, v trhovej cene 1.440 eur, ďalej zastavané plochy a nádvoría, parc. č. 808/2, 808/3, 808/11, 808/12, 808/13, 808/14, k.ú. X., nachádzajúce sa na LV č. XXX, v trhovej cene 156.629,16 eur, plnička minerálnych vôd a plnička minerálnych vôd II. etapa, k.ú. X., nachádzajúca sa na LV č. XXX v trhovej cene spolu 1.291.006,83 eur, ďalej hnutelné veci a to motorové vozidlá celkom 8 kusov, iné hnutelné veci nad 750 eur celkom 5 kusov. Ďalej žalobca uviedol 4 peňažné pohľadávky nad 750 eur voči tretím osobám, nevymáhané z dôvodu nedostatku peňažných prostriedkov na súdne uplatnenie nároku. Napokon uviedol žalobca tri bankové úvery, ktoré je povinný splácať, päť iných pôžičiek a päť záväzkov voči spriazneným osobám. V ďalších skutočnostiach žalobca uviedol, že zlá finančná situácia je spôsobená najmä pohľadávkou Daňového úradu Žilina, ktorá vznikla koncom roka 2013 ako povinnosť uhradiť rozdiel na DPH spolu vo výške 1.177.861,30 eur.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb./ZSP poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 Os.p. je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Je potrebné zdôrazniť, že dôkazné bremeno je výlučne na žalobcovi, preto jeho tvrdenia v odvolaní, že súd si mal zadovážiť ďalšie dôkazy a neskúmať majetkové pomery žalobcu výlučne len z tlačiva pre dokladovanie pomerov sú právne irelevantné. Nič nebránilo žalobcovi, aby k návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov pripojil aj iné dôkazy ako len tlačivo pre dokladovanie pomerov.

Podľa § 121 O.s.p. netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Najvyšší súd Slovenskej republiky má za to, že predložené dôkazy zo strany žalobcu nezakladajú priznanie oslobodenia od súdneho poplatku, ktorý je v tomto prípade 70 eur. „Pre posúdenie dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov z hľadiska pomerov účastníka sú rozhodujúce najmä jeho majetkové a sociálne pomery, ale aj výška súdneho poplatku a povaha nároku.“ (Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Sžo/190/2009).

Z predloženého tlačiva o dokladovaní pomerov zo strany žalobcu vyplýva, že žalobca je vlastníkom nehnuteľností a hnutelných vecí vyššej hodnoty, výška základného imania spoločnosti žalobcu je 6.638.785 eur a preto výška súdneho poplatku 70 eur nemôže byť pre spoločnosť žalobcu položkou, ktorá by vážne ohrozila jej podnikanie. Uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok vo výške 70 eur nespôsobilo podľa názoru odvolacieho súdu vznik neprimeranej rovnováhy medzi záujmom štátu na vyberaní súdnych poplatkov na jednej strane a prístupom k súdu na strane druhej.

Pokiaľ išlo o námietku žalobcu v odvolaní, že krajský súd neskúmal, či ide o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, odvolací súd sa stotožňuje s právnym názorom krajského súdu, že pokiaľ nebola splnená podmienka nepriaznivej finančnej situácie žalobcu pre oslobodenie od súdneho poplatku, nie je potrebné skúmať splnenie druhej kumulatívnej podmienky bezúspešného uplatňovania alebo bránenia práva.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil jeho práva na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.